



25.97x35.56	1/3	עמוד 1	מעריב - המגזין	11/03/2021	76519668-8
שח"ם ארגון השחקנים בישראל - 39820					

יום חמישי | כ"ז באדר תשפ"א | 11.3.2021

מענדליב **המגזין**

המחאות ברחובות מול השקט באולמות: רגע אחרי שנפתח מחדש, ראשות הארגונים בעולם התרבות חוזרות אל השנה האבודה של הענף - האכזבה, חוסר האונים ואובדן הפרנסה שליוו את המשבר הקשה. כתבה שנייה בסדרה

מאיה בואנוס | 04

מבחן במה



26.57x32.89	2/3	4 עמוד	מערב - המגזין	11/03/2021	76519666-6
שח"ם ארגון השחקנים בישראל - 39820					



צילומים: אבשלום ששון, הדס פרוש, תל אש 90

"עולם התרבות יצטרך להמציא את עצמו מחדש". מימין: האופרה הישראלית, התיאטרון הקאמרי וקונסרבטוריון ירושלים בתקופת הקורונה

והודמם, היא נזכרת. "די מהר יצאנו לר" חובות, כתף אל כתף עם לשכת העצמאים בישראל".

אחת מנקודות השבר של עולם התרבות בשנה האחרונה הייתה לאחר הסגר הראשון, כאשר הממשלה הצהירה כי אולמות המופעים יוכלו להיפתח ב-21 ביוני 2020 במגבלות מסוימות. אנשי התרבות נשאו עיניים לתאריך הזה, אך לאחר שבועיים הוחלט לסגור שוב את האולמות עקב הווי נוק במספר הנדבקים, ומפח הנפש שחוו בעולם התרבות בעקבות הסגירה המחור דשת היה גדול. "אחד מהרגעים הקשים ביותר היה בחודש יוני", נזכרת בר לב. "האכזבה, הפיטורים הנוספים והאנרגיות הרגשיות שהתבזבו לשווא כאבו יותר מאשר אם היינו נשארים סגורים ברצף".

רבות דובר בחודשים האחרונים גם על המצוקה הכלכלית שאליה נקלעו רבים בתעשייה שאיבדו את מטה לחמם. "מאות מהחברים שלנו מבקשים סיוע בחבילות מזון ושוברים לסופר מדי חודש", מספרת זקהיים. "הם מבקשים שמיכות לחורף ועזרה בחשבונות החשמל. אלה אנשים שעד לפני המשבר היו התומכים ועכשיו הפכו לנתמכים".

בפנחסוב המצוקה נחקקה ברגע אחד שלא תשכח: "הטלפון שלי צלצל לקראת סוף הסגר הראשון, ועל הקו היה במאי. הוא היה נבוך, סיפר לי ששילם את השקל האחרון שלו למזונות, ועכשיו הילדים שלו בדרך אליו ואין אוכל בבית. הוא שאל אם אני יכולה לעזור לו ולבקש בשמו אוכל. הרגע הקטן הזה סימל עבורי כמה אנחנו שבריריים, כמה התרבות שלנו במקום אחד רון. עצב גדול".

עבור רדנאי, רגע המשבר היה בימי הסגר השני. "אז הבנתי שזה לא קוריוו, שזה באמת כאן ולא ברור עוד איך יוצאים מזה", היא מתארת. "פתאום הלחלה ההבנה שאני לא יכולה לעזור ליוצרים שלא יודעים איך להמשיך מכאן".

על הקצה

אטיאט ניסו חלק מאנשי התרבות להי סתגל למצב החדש. חלקם הופיעו בחור דשי הקיץ בחצרות בתים, על גגות, במי גבלות של אותה תקופה. "היו פעולות

נה בריוק חלפה מאז הערב הרמטי, ב-11 במרץ 2020, שבו הכריז ראש הממשלה בנימין נתניהו על מגבלות חדש שות על רקע התפשטות מגיפת הקורונה במדינה, ובהן איסור הת-קהלות מעל ל-100 איש במקומות סגורים. למגבלה זו הייתה השפעה ישירה על מור סדות תרבות כמו תיאטראות ואולמי מור פעים, שנאלצו לסגור את שעריהם למשך שנה, עד פתיחתו ההדרגתית של עולם התרבות לאחרונה. "אני מודה שלא הייתי מהראשונות להבין שגפל דבר", מודה כעת לימור פנחסוב, יו"ר איגוד הבמאיות והבי מאים. "חשבת: כמה ימים וזה יחלוף. כמה שטעית".

עבור כ-200 אלף עובדי עולם התרבות, הצהרת הממשלה הביאה לאובדן מיירי של פרנסה. ההצגות, הקונצרטים, הפסי טיבלים, ימי הצילום והופעות הענק החלו להתבטל. אביגיל ארנהיים, מנכ"לית מרכז פליציה בלומנטל למוזיקה, עברה אז לקראת פסטיבל מוזיקה בינלאומי שעתידי היה להיפתח במוזיאון תל אביב לאמנות כמה ימים לאחר מכן. "זמן קצר לפני כן שינינו את התוכנית של הפסטי-בל וכללנו בו מוזיקאים ישראלים בלבד משום שהטיסות לארץ הוגבלו", היא נזכרת. "כשהודיעו לנו שהמוזיאון סוגר את שעריו, הבנו שאין ברירה וצריך לחדול לחלוטין. אז התחלנו להחזיר את הכסף לרוכשי הכרטיסים".

"אני זוכרת את ישיבת הצוות האחרונה שקיימנו ואת ההודעה שנתתי בעקבותיה ליוצרים חברי העמותה", מספרת גם שרון בר לב, מנכ"לית עמותת הכוריאוגרפים, "הלא נודע חלחל לכולנו. ההלם בעקיבות סגירת הבמות ומקומות העבודה היה קשה".

ענת רדנאי, מנכ"לית עמותת אי"ב - ארגון יוצרים עצמאים בתיאטרון - הייתה באותו ערב במשרד העמותה. "הייתי בכלל עסוקה בלבטל טיסה לאילת שהומנתי לי ולבן שלי", היא מספרת.

את אסתי זקהיים, יו"ר שח"ם - ארגון השחקנים והשחקניות בישראל - המשבר הזה תפס בשיאו של חודש עמוס סדנאות, הופעות וחזרות, "ואז, בבת אחת, הכל נסגר

ש



ואז, בבת אחת, הכל נסגר

שנה אחרי המגבלות שהוטלו על מוסדות התרבות והובילו להשבתתם, חמש בכירות בענף חוזרות לערב הדרמטי שבו הבמות החלו להיסגר ("ההלם היה קשה") ומספרות על המצוקה הכלכלית של קולגות, על הניסיון לשרוד ועל התקווה שנותרה: "העתידי הוא טוב מאוד. המשבר הזה יביא בסופו של יום לרענון התחום" • השנה האבודה של עולם התרבות: כתבה שנייה בסדרה

מאיה בואנוס

24.84x31.93	3/3	5 עמוד	המגזין	11/03/2021	76519667-7
שח"ם ארגון השחקנים בישראל - 39820					

ענת רדנאי (בתמונה), מנכ"לית עמותת אי"ב - ארגון יוצרים עצמאים בתיאטרון

"העובדה שרק מחלימים ומחוסנים יכולים להיכנס לאולמות מייצרת מתח וסימני שאלה רבים. התו הירוק יוצר חיכוך בין שחקנים, קולגות, מעסיקים ומועסקים"



"די מהר יצאו לחובות, כתף אל כתף עם לשכת העצמאים". זקהיים



"התחום שלנו נמצא בתחתית סדר העדיפויות". ארנהיים



"אני בטוחה שהיצירה העצמאית תחזור במהרה ותכרח". בר לב



צילום: אפרת מזור

עזר בהתמודדות עם המשבר". בר לב: "הרבר החשוב הוא הגרלת תקציבי בים. תקציב המחול הוא הנמוך מבין תחומי האמנות ותקציב היוצרים העצמאים דורך במקום כבר שנים. יש עלייה מתמדת במספר היוצרים העצמאים במחול, ואין הליך מה בין הגידול ביוצרים לגידול התקציבי". זקהיים: "אנחנו דורשים מהפוליטיקאים לקחת אחריות, להצהיר כבר עכשיו שהם שמים את התרבות והחינוך באג'נדה שלהם. הגיע הזמן שנדרוש מכל מפלגה שבמצע שלה יהיה, חוץ מביטחון וכלכלה, גם שיח על תרבות, על חינוך, על ערכים ועל עצמאים".

איזה עתיד אתן צופות לתרבות בישראל בזמן הקרוב? פנחסוב: "עולם התרבות יצטרך להמציא את עצמו מחדש. הצורך בתרבות קיים בנשמה האנושית הן ככתיבי והן כמכשיר העוזר לנו לעבד חוויות רגשיות".

רדנאי: "עתיד התרבות נמצא בידי האמנים ובידי מנהיגות תרבותית שמיוצגת על ידי מנהלים אמנותיים ומנכ"לים של ארגונים. נדרשות חשיבה מנהיגותית ומוכנות לקחת סיכונים, לצאת מהקופסה, לצאת מאזור הנוחות כדי להבטיח עתיד משמעותי".

בר לב: "ליוצרים העצמאים יש יתרון גדול על פני מוסדות התרבות הגדולים. המנגנונים שלהם רזים ומהירים. אני בטוחה שהיצירה העצמאית תחזור במהרה לכמות ותפרח. יצירות רבות מתבשרות בחדרי החזרות כבר חודשים ארוכים, והקהל הישראלי עומד לחוות שפע אמנותי מרגש".

ארנהיים: "העתיד הוא טוב מאוד. המשיב הזה גם לניעור של הרבה מוסיקות ויביא בסופו של יום לרענון בתחום אמנויות הבמה, עם היוצרים, המבצעים והמנהלה".

ממשרד התרבות והספורט נמסר בתגובה: "זו הייתה שנה מורכבת וקשה לתרבות בישראל, וכמובן לכלל היוצרים והיוצרות. טרם כניסתו של השר למשרד התרבות והספורט בחודש מאי 2020, התקבלה החלטה על פיה לא יחולקו פרסים בשנת 2020. עם כניסתו של השר למשרד קידם השר החלטה כי בשנת 2021 יחולקו כלל הפרסים. השר רואה חשיבות רבה בחלוקת פרסים לאמנים על יצירותיהם השונות. כמו כן, השר הכפיל את הקרן לאמנים במצוקה. בנוגע לקרן ליוצרים עצמאים בחר השר לשנות את המודל כדי לוודא כי כמה שיותר כסף עובר ליוצרים וליוצרות עצמאיים. השר ימשיך לעבוד למען היוצרים והיוצרות העצמאיים ולמען עולם התרבות כולו, ואנו משוכנעים כי פתיחת התרבות תסייע לענף כולו".



מצוין באוקטובר האחרון, עם למעלה מ-30 דוברים מכל רחבי העולם. וכמובן שיש גם רגעי שיא קטנים אישיים. להיות יותר עם הילדים, קרוב, יום-יום".

רב התמוה

פתיחת עולם התרבות בסוף החודש שעבר על פי הנחיות התו הירוק, למחוסנים ולמחלימים, היוותה בשורה לענף, שכאמור היה שרוי בחוסר וראות עמוק לגבי גורלו במשך חודשים ארוכים.

"פתיחת עולם התרבות כמוכן מרגשת, אך לאחר שנה של ישיבה בבית, החזרה לשגרה יצירתית איננה קלה", אמרת בר לב.

ארנהיים: "רב התמוה באופן קבלת ההחלטות. צריכה להיות הפרדה ברורה בהנחיות של משרד הבריאות בין אולמות עבור פעילות אמנותית פרונוטלית לבין אולמות שנועדו למסיבות ריקודים. ואם הוחלט לפתוח, יש להרגיע את האזרחים ולא להיחזק. אדם שחוסן ונכנס לאולם עם מסיבה לא צריך להיות מבודד באולם, למשל במיקרה של אולם עם 2,000 מקומות שאליה ניתן להכניס, לפי ההנחיות, רק 300 איש".

רדנאי: "העובדה שרק חולים שהחלימו מו מחוסנים יכולים להיכנס לאולמות מייצרת מתח וסימני שאלה רבים. התו הירוק, כפי שמוגדר כעת, יוצר חיכוך בין שחקנים, קולגות, מעסיקים ומועסקים ומקשה על החזרה האמיתית של התרבות לשגרה. אני בעד החיסונים, אבל אני גם לגמרי בעד כל מי שאינו מוכן להתחסן או שאינו יכול להתחסן. עמדתי היא שהיות והמחלה ממיתה, המינימום הנדרש הוא בדיקת קורונה לפני כניסה לאולם, ובמיקרה של טכנאים, שאינם נדרשים להופיע על הבמה, גם עטיית מסיכות".

בר לב: "אנו מאמינים שעדיין יש קהלים רבים שאינם מחוסנים וכי האפשרות להיכנס לאולמות התרבות בהצגת בדיקה עדכנית שלילית - היא אפשרות קריטית".

רגע לפני הבחירות, מה אתן מצפות מהנבחרים החדשים שייכנסו לכנסת? פנחסוב: "לשים בראש סדר העדיפויות את האוכלוסיות המוחלשות, לפתוח את הראש לפתרונות יצירתיים שיחזירו את השגרה, ובעיקר להשתמש בתרבות ככלי

הפקתן לקחים מסוימים? פנחסוב: "בהתחלה היה נראה שיהיה כאן שיעור גדול בסולידריות, הייתה תקווה שאפילו היחס לכדור הארץ ישתנה, נצרוך פחות ונזהם פחות. אבל ככל שהזמן עבר, הסולידריות והאכפתיות לאחר פחתו, והצריכה עברה לאונליין. התקווה שלנו היא שנתום המשבר, הצורך בקשרים חברתיים ובאהבה אמיתית יגבר על המסכים".

ארנהיים: "נוכחנו לדעת די מהר שמבחינה לאומית התחום שלנו נמצא בתחתית סדר העדיפויות של מקבלי ההחלטות. לצערי, אנחנו עדיין מובלבלים במסרים ועדיין עסוקים בעצמנו. התובנה הפרטית שלי היא שיש להמשיך לעשות וליצור ולשכנע כמה שיותר אמנים להשתייך לקבוצה ולא להתבודד".

רדנאי: "להיות יצירתיים, להישאר אופטימיים למרות הכל, לפעול במרחב של חוסר ודאות יומיומי".

בר לב: "המגיפה הזו הותירה אותנו בקצה גבול יכולת הספיגה, גם של היוצרים וגם של מוסדות התרבות. אני לא מרגישה שלמדנו משהו חדש, אבל בהחלט צפה על פני השטח אוזלת היד של המערכת הממשלתית".

היו גם דברים טובים שקרו בשנה האחרונה? זקהיים: "הקמנו את קרן הסיוע לשחקנים וגייסנו יותר משני מיליון שקלים שחולקו לשחקנים במצוקה".

בר לב: "כחלק מתפקידי כחברת ועד מנהל בפורום מוסדות תרבות, הייתי שותפה למשא ומתן המשמעותי מול משרד התרבות שהניב תמיכה של 200 מיליון שקלים לכל מוסדות התרבות. כמו כן, המפגשים שאנו מקיימים, אומנם בזום, אך בנוכחות של כמאה יוצרי מחול, הם מרגשים, מעצימים וכאלו שנותנים לך דלק להמשיך לעוד כמה ימים קשים".

פנחסוב: "הקורונה זימנה לי נס דוקומנטרי, והצלחתי לצלם סדרה חדשה שכוללת תפילה שתשנה חיים של אדם".

ארנהיים: "מצאנו מקום לפעילות של העמותה, אחרי כמעט שנה וחצי של חיפושים".

מזומצמות, קטנות ואינטימיות", מספרת רדנאי. "היה מפגש ישיר יותר עם הקהל, לא דווקא באולמות המוכרים, אלא במרחבים חדשים. הבנו שזה הזמן להפסיק לחכות שהאולמות יפתחו ולפגוש את הקהל היכן שהוא נמצא. היו אצלנו כאלה שנחרו להופיע בחצרות של בתי אבות מול קשישים שסגורים בחדרים שלהם וצופים דרך חלון חדרם החוצה".

"בין הסגרים היו לנו הופעות במרשאות בקיבוצים, בחצרות של בתים פרטיים, אפילו בכית דירות במודיעין", מספרת זקהיים.

בר לב מספרת כי גם אמני המחול יצאו החוצה השנה. "מצאו לוקייזשנים יצירתיים ומפתייעים", היא מספרת. "היו יוצרים שהחלו לצלם הופעות שלהם על גגות בניינים בעיר".

"למולנו, אנחנו חיות במדינה שבה יש רוב השנה מזג אוויר מושלם וניתן לקיים כמעט כל אירוע תרבותי בחוץ", מוסיפה פנחסוב. "זה העתיד כנראה".

מתי התאכזבתן השנה? זקהיים: "כשהרגשתי שכוכבי הטלוויזיה שכחו את הסולידריות. לא ראיתי את כל הכוכבים, המגישים, הזמרים והשחקנים באולפנים וזעקים את מחאת האחים והחברים שלהם למקצוע".

בר לב: "פעמים רבות בשנה האחרונה הרגשנו שהתפיסה של המנהיגות שלנו את עולם התרבות מעוותת. שיש חוסר הבנה של הנחיצות והמשמעות של האמנות לקהל הישראלי מצדם של מקבלי ההחלטות. תמיד היינו אחרונים בסדר העדיפות, אפילו בדיונים".

רדנאי: "האכזבה הגדולה שלי קשורה בצפייה ובהערכה הגדולה שאני רוחשת לשר התרבות חילי טרופר ולצוות שלו. כגודל ההערכה, כך גודל האכזבה. אני מאוכזבת מכך שבשנה כל כך קשה, דווקא היוצרים העצמאיים חוו פגיעה אנושה, שבידי השר היה למנוע אותה. דווקא בשנה זו בוטלה הקרן ליוצרים עצמאיים, בוטלו הפרסים השונים המוענקים ליוצרים עצמאיים, בוטלה תוכנית 'אמן בקהילה' שפרנסה אמנים עצמאיים רבים".

פנחסוב: "120 האנשים שיושבים בכנסת ישראל אכזבו אותי אחר-אחר, וכמובן כל חברי הממשלה. אפס חוץ, אפס מנהיגות".

לימור פנחסוב (בתמונה), יו"ר איגוד הבמאיות והבמאים: "הטלפון שלי צלצל לקראת סוף הסגר הראשון, ועל הקו היה במאי. הוא היה נבוך, סיפר לי ששילם את השקל האחרון שלו למזונות, ועכשיו הילדים שלו בדרך אליו ואין אוכל בבית"

צילום: מרטין